

ЕВРОПЕЙСКИ
СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ИНВЕСТИЦИИ В ХОРАТА

ОПАК. Експерти в действие
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ”

III РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ГРАЖДАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ “ГРАЖДАНСКИЯТ СЕКТОР – ФАКТОР В РАЗВИТИЕТО НА СЕВЕРОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ”

СТАНОВИЩЕ

на участниците в конференцията относно някои проблеми в работата на гражданските организации по усвояване на европейските фондове

Настоящото становище е изготвено с участието на 33 представители на граждански организации от области Видин и Монтана. Констатациите и препоръките в него целят единствено подобряване на работата по привличане на средства за преодоляване изостаналостта на района, както и укрепване на структурите на гражданското общество, без които не би имало истинска демокрация.

1. В последно време констатираме прекалено бюрократизиране и непрекъснато нарастване на изискванията по отчитане на проекти, финансирани със средства на предприєдинителните и структурните фондове на ЕС. Това отнема много ресурси и фактически затруднява изпълнението. Практика стана да се генерират непрекъснато нови и нови критерии за отчетност, процедури и образци на документи. Често те влизат в сила със задна дата и без официална форма, което поставя организациите в невъзможност да се справят, води до неодобрен разходи и загуби. Това поставя гражданските организации в непрекъснат стрес и демотивира участието им. Няма убедителни примери от европейската и световна практика, че с увеличаване броя и сложността на отчетните документи се постига намаляване на злоупотребите. Напротив. Според нас така се стимулира единствено подмяната на реалното изпълнение с документално.

В тази връзка настояваме за ясни и унифицирани за отделните програми писмени правила относно отчитането, които да се публикуват още в пакета документи за кандидатстване и да не се променят в хода на реализиране на проектите. По този начин кандидатстващите ще са предварително информирани относно условията за реализация на проектите и изискванията на финансиращия орган, които не се изчерпват с договора, с неговите специални и общи условия. Обръщаме внимание и на това, че тези указания трябва задължително да са в синхрон с българското и приложимото европейско законодателство.

2. Навлизането на структурните фондове постави с още по-голяма тежест на дневен ред проблема с **осигуряване на мостово финансиране**. Считаме, че гражданският сектор е най-силно потърпевш в случая, защото за разлика от общините, публичните институции и дори предприятията регистрирани по ТЗ, той няма същия достъп до оборотни средства. Като работи в обществена полза една нестопанска организация в отличие от публичната институция, не може да използва парите на данъкоплатците за подобни цели. Считаме, че по този начин се създава фактическа неравнопоставеност и игнориране на автентичния граждански сектор, което го обрича на изчезване. Ето защо **настояваме да се създаде национален фонд** от вида ФЛАГ за безлихвено или нисколихвено кредитиране на гражданските организации, изпълняващи проекти по структурните фондове или **да се създаде национален гаранционен фонд**, който да обезпечи банковото кредитиране на организациите. Една възможна първа стъпка в това отношение би могла да бъде използването на средствата от държавния бюджет, преназначени за НПО (по чл. 9, ал. 3 от Закона за държавния бюджет) за такава цел, вместо да се разпределят за проекти.

3. Обезпокоени сме от тенденцията към **намаляване на дела на непреките разходи** по някои схеми за финансиране по оперативните програми. Не е ясно по какъв критерии става това и как така една и съща финансова схема без съществена промяна в изискванията или обема на работа в една покана допуска 20% непреки разходи, а в следващата - 15%. На фона на тенденцията към завишаване на критериите по отношение на изисквания по изпълнението и отчитането, това също води до демотивиране в усвояването на средствата.
4. Често срещан проблем в работата е **неопределено дългият срок** за финализиране на процеса на оценяване на проектни предложения и обявяване на резултат. Така както има фатални крайни срокове за кандидатстване спрямо бенефициентите би трябвало да има и фиксирани и предварително известни срокове за обявяване на резултат. По такъв начин от една страна ще се дисциплинира администрацията, а от друга – кандидатстващите ще могат да планират своята дейност.
5. Един от перманентните проблеми, който до момента не намира решение и при финансирането по оперативните програми е, че **няма реално договаряне** при сключване на договорите за финансиране. Бенефициентите са поставени единствено пред избора да подпишат или да не подпишат договора, с наложените едностранно от финансиращия орган условия (вкл. редуциран бюджет). Това почти винаги става в недостиг на време, често в рамките на един ден и поставя в невъзможност обективната и съгласувана оценка на новите условия, особено в случаите на партньорски инициативи и такива с международно участие. Съществува рискът да се подпише практически неизпълним договор. Настояваме за въвеждане на процедура на договаряне, която да даде повече възможности на бенефициентите да защитят позицията си.
6. Според граждански организации, регистрирани по ЗДДС, **проблемът с възстановяване на ДДС за разходи, направени при изпълнение на проекти по оперативните програми не е достатъчно изяснен**. Указание №91-00-502/27.08.2007г. се тълкува различно от договарящите органи и служителите на НАП. Веднъж ДДС за регистрирани по ЗДДС организации е императивно възстановим разход и следователно не трябва да се планира в бюджета на проекта, а след това поради факта, че стоките и услугите финансирани по Оперативната програма са предназначени за безвъзмездни доставки от бенефициента то данъкът е невъзстановим. Получава се безизходна ситуация, в която потърпевши са отново гражданските организации. Ето защо настояваме въпросът да бъде изяснен в най-скоро време с ясно указание, което да уеднакви позициите.
7. Прекратяването на процедурата за подбор на проекти за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма ФАР Трансгранично сътрудничество България – Румъния и България – Сърбия ще се отрази изключително неблагоприятно на гражданския сектор в региона. Това стана с Решение на МРРБ и в противоречие с ПМС №243/08.10.2008г., което регламентира сключване на договори по същата Програма в условия на отнетата акредитация на Изпълнителната агенция и с използването на средства от националния бюджет. С Решението бяха прекратени тъкмо схемите за малки проекти от типа “хора за хора” и за устойчиво развитие, в които гражданските организации са основен бенефициент. Тези проекти съществено допринасят за изграждане на добросъседските отношения и за интеграционните процеси. От Решението за прекратяване не става ясно **каква е причината да се предприеме подобно действие** точно към малките схеми, а да се финансират останалите. Категорично не приемаме, че проектите за устойчиво развитие и “от хора за хора” са незначителни. Получава се така, че фактически бяха санкционирани тези, които имат най-малка вина за създалата се ситуация с отнемане на акредитация. Актът на прекратяване, в противоречие на нормативната уредба създава прецедент, водещ до загуба на доверие и намаляване на мотивацията за участието в подобни конкурси в бъдеще. Той едва ли е от полза и за добросъседството. Ето защо **настояваме проектите да бъдат финансирани със средства на национални бюджет**, в съответствие с цитираното по-горе ПМС.